

TA ETT STEG TILL GUATEMALA

Mål: Att sporra eleverna att fundera på globala jämlikhets- och jämställdhetsfrågor.

Tid: 15–20 min

Grupp: Individuell uppgift, högst 27 elever i klassen.

Material: Lappar med roller (bifogade)

Gör så här:

Flytta undan skolbänkar och bord så att det blir mycket utrymme mitt i klassrummet. Förklara för eleverna att syftet med övningen är att leva sig in i en annan människas situation. Även om alla får en egen roll handlar det inte om att spela skådespel. Det kan vara bra att påpeka det, så att blygare elever inte blir oroliga inför övningen.

Varje elev får en lapp med en roll för övningen. Eleverna får inte avslöja sina roller för varandra. Be eleverna sluta ögonen och leva sig in i sina roller. För att göra det enklare för eleverna att leva sig in i rollerna kan du ställa dem frågor som de tyst i sitt sinne svarar på ur sina rollpersoners perspektiv. Se till att eleverna får tillräckligt med tid på sig för att tänka igenom frågorna. Fråga exempelvis:

- Hurdan var din barndom? I vilket slags hus bodde du? Vad jobbade dina föräldrar med?
- Hur är ditt dagliga liv idag? Vad gör du på morgonen efter att du har vaknat? Vad gör du senare under dagen? Vad gör du på kvällen innan du lägger dig?
- Var bor du? Var träffar du människor?
- Hur mycket pengar tjänar du i månaden?
- Vad gör du på din fritid? Har du någon fritid över huvud taget? Vad gör du på semestern?
- Vad gör dig entusiastisk? Vad är du rädd för? Vad förväntar du dig av framtiden?

Be sedan eleverna ställa sig i rad längst bak i klassen. Förklara att du kommer att läsa upp 18 påståenden. Om ett påstående stämmer för en elev ska eleven ta ett litet steg framåt. Om påståendet inte stämmer stannar eleven på sin plats. Påpeka att det inte handlar om en tävling. Eleverna ska inte ännu i detta skede diskutera påståendena, och de ska besvara dem ur sina rollpersoners perspektiv, inte sitt eget. Läs upp påståendena ett i taget och ge eleverna tid att besluta om de ska röra på sig eller inte.

Påståenden:

1. Du får tillräckligt mycket näringsrik och mångsidig mat.
2. Du känner dig trygg i din omgivning.
3. Du går i skola.
4. Då du blir sjuk har du möjlighet att få hälsovård.
5. Du kan använda internet.
6. Du kan läsa flytande.
7. Om du blir orättvist behandlad vet du vem du ska vända dig till.
8. Du kan lita på polisen.
9. Du ser positivt på framtiden.
10. Du är inte rädd för att du på din arbetsplats ska bli lurad på din lön eller om arbetstiden.
11. Du får göra vad du vill på din fritid.
12. Man lyssnar på dig och din åsikt respekteras.

13. Du känner att man bryr sig om dig.
14. Du åker utomlands på semesterresor.
15. Du har en lycklig barndom.
16. Du har tillgång till egna pengar som du kan använda som du vill.
17. Du har en mobiltelefon.
18. Du har möjlighet att komma in på en högskola eller ett universitet.

Be till slut eleverna stå kvar där de har stannat efter påståendena. En del har säkert stigit framåt vid så gott som varje påstående, andra står kvar nära startlinjen. Fråga eleverna en och en vem de är. Det är viktigt att alla får förklara sina egna roller.

Efter övningen diskuterar ni exempelvis följande saker:

- Hur kändes det att få stiga framåt och att tvingas stå kvar?
- Kunde deltagarna gissa vilka roller de andra hade?
- Var det enkelt eller svårt att leva sig in i rollen?
- Säger övningen något om världen? Säger den något om våra attityder?
- Vad borde man göra för att människor ska kunna vara få leva jämlikare?

Roller:

Du är finländare och dotter till en bankdirektör. Du är 21 år gammal och studerar på Handelshögskolan. Du vill starta ett eget företag och din pappa har lovat stöda dig ekonomiskt.

Du är dotter till USA:s ambassadör i Finland. Du är 15 år och går i en internationell elitskola i Helsingfors.

Du är en 17-årig finländsk, romsk flicka. Du har inte gått ut grundskolan.

Du är en 19-årig illegal invandrare från Mali. Du gömmer dig för polisen eftersom du inte har uppehållstillstånd. Du lämnade ditt hemland för två år sedan eftersom det inte fanns arbete där och din familj är i stort behov av pengar.

Du är en 14-årig flykting från Somalia. Du flyttade till Finland med din familj för tio år sedan, du talar flytande finska och du går i en vanlig finländsk grundskola. Du vill bli sjukskötare då du blir stor.

Du är en finländsk, 15-årig ung man. Du kan endast röra dig i rullstol.

Du är en 13-årig son till en guatemalansk drogbaron. Ditt flotta hem är omgivet av murar, du går i en dyr privatskola och då du rör dig på stan behöver du en livvakt eftersom din pappa är rädd för att du ska bli kidnappad.

Du är en 12-årig pojke från Guatemala. Du avbröt grundskolan för ett år sedan eftersom du måste börja jobba i ett stembrott för att kunna skicka pengar hem. Arbetet är tungt. Din uppgift är att bryta sönder stenar genom att slå dem mot varandra, och därför har du alltid sår på händerna.

Du är en 12-årig pojke och du bor i ett förmöget, bevakat område i Guatemala. På grund av sitt jobb är din pappa inte hemma så ofta, men han skämmer bort dig genom att bjuda dig på godsaker och ofta köpa nya saker åt dig.

Du är en 14-årig guatemalansk flicka och bor i ett stort slumområde i utkanten av Guatemala City, tillsammans med din mamma och sex yngre syskon. Ert hem ligger på en brant kulle och ni är rädda för att de häftiga regnen en dag ska spola med sig huset nerför branten.

Du är en 21-årig ung kvinna från en småstad i Guatemala. Då du var 16 år gick du med i ett ungdomsnätverk som Dagsverke stöder. Nu är du sekreterare på kommunens ungdomscentral och leder ett ungdomsprogram på den lokala tv-kanalen.

Du är en 16-årig guatemalansk flicka och bor med din alkoholiserade far och din tvååriga halvbror. Eftersom din pappa bara dricker måste du sköta hushållet och din lillebror. Därför hinner du inte gå i skola. Din pappa blir lätt rasande då han är full, och då misshandlar han dig.

Du är en 13-årig son till en kinesisk invandrare. Din pappa är chef för ett framgångsrikt företag.

Du är en 9-årig pojke som har adopterats från Guatemala till Finland. Du minns ingenting av ditt gamla hemland. Du känner dig som finländare men hoppas någon gång kunna besöka Guatemala.

Du är en 20-årig ung kvinna från Guatemala. Du bor som illegal invandrare i Miami i USA och jobbar som hembiträde. Varje månad sänder du hälften av din lön hem, så att dina yngre syskon ska kunna gå i skola.

Du är en 17-årig finländsk pojke och dina favoritämnen i skolan är geografi och modersmål. Du tjänar fickpengar genom att dela ut tidningar några gånger i veckan.

Du är en 10-årig pojke från Zunilito i Guatemala. Dina föräldrar har skilt sig och du bor med din pappa, din nya styvmor och två halvsyskon. Din stora passion är fotboll.

Du är en 14-årig flicka från Guatemala City. Din pappa blev skadad i inbördeskriget på 90-talet. Han får inget jobb och din familj lever på din mammas små inkomster som hon tjänar på att sälja smycken till turister. Affärerna är osäkra och du är rädd att du ska tvingas avbryta din skolgång för att börja jobba.

Du är en 16-årig pojke från en jordbrukarfamilj i Guatemala. Du har inte gått i skola, liksom ingen annan i din familj heller. Dina dagar går till att arbeta i familjens jordbruk.

Du är en 15-årig ung man från staden Antigua i Guatemala och du säljer tuggummi och läskedrycker åt turister på stadens gator.

Du är en 7-årig mayaindianflicka från byn San Juan på höglandet i Guatemala. Störtregnen har förstört familjens majs-skörd, så ni har väldigt knappt med mat ända tills nästa skörd är klar.

Du är en 18-årig, ung kvinna i Guatemala och du har i år grundat en egen syateljé. Före det lyckades du gå ut grundskolan med stöd från en utländsk fadderorganisation.

Du är en 20-årig supermodell från Guatemala. Du reser kontinuerligt runt världen för fotograferingar, och du sällskapar med en berömd skådespelare.

Du är en 15-årig islamsk flicka. Du bor med dina djupt troende föräldrar. Du är född i Finland men din familj kommer från Irak.

Du är en 24-årig bostadslös man och bor i Guatemalas huvudstad. Som 8-åring hamnade du ut på gatan och började sniffa lim eftersom det fick dig att glömma hungerkänslan som skavde i magen. Du gör små tjänster för det kriminella gänget som härskar över ditt kvarter.

Du är en numera pensionerad anställd i en skofabrik i Finland. Du bor med din fru i ett hus som ni själva har byggt för flera tiotal år sedan. Era barn är vuxna och bor på andra orter.

Du är en 22-årig, finländsk lesbisk kvinna. Du studerar på universitetet och drömmer om en karriär som forskare.